

Sygnatura akt I Ca 246/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Nazdrowicz (spraw.)
Sędziowie:	SO Barbara Baranowska SO Lucyna Samolińska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Dybowska-Pyrek

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2018 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. we W.

przeciwko S. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego we Włocławku

z dnia 29 grudnia 2017 roku, sygn. akt I C 2319/16

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanego S. C. na rzecz (...) S.A. we W. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;
3. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym, od uiszczenia których zwolniony był pozwany;
4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego we Włocławku na rzecz adwokata A. K. prowadzącego Kancelarię Adwokacką we W. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Barbara Baranowska SSO Mariusz Nazdrowicz SSO Lucyna Samolińska

Sygn. akt I Ca 246/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy we Włocławku – rozpoznając sprawę z powództwa (...) S.A. we W. przeciwko S. C. (o zapłatę kwoty 11 957,17 zł z ustawowymi odsetkami od 30 kwietnia 2010 roku tytułem zwrotu pożyczki) w postępowaniu wywołanym skargą pozwanego o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem tego Sądu z 6 listopada 2015 roku sygn. akt I C 1425/15 - uchylił w całości wspomniany wyrok (pkt 1 wyroku), zasądził od pozwanego na rzecz powoda w całości dochodzoną kwotę z ustawowymi odsetkami od dnia 30 kwietnia 2010 roku do 31 sierpnia 2015 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty (pkt 2), zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2567 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3) i przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. K. kwotę 5804 zł (uwzględniającą podatek VAT) tytułem wynagrodzenia za udzieloną pozwanemu z urzędu pomoc prawną (pkt 4). U podstaw tego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

Pozwany w dniu 9 listopada 2006 roku zawarł z (...)S.A. umowę pożyczki (nr (...)) opiewającą na kwotę 10 939,44 zł, którą pożyczkobiorca zobowiązany był spłacić w 36 miesięcznych ratach, przy czym ostatnia miała być zapłacona do dnia 9 października 2009 roku. W dniu 18 lutego 2009 roku pożyczkodawca zawarł z powodem umowę cesji wierzytelności, której przedmiotem była m.in. wierzytelność wynikająca ze wspomnianej umowy pożyczki. Łączne zadłużenie S. C. wynosiło wówczas 11 957,17 zł (zaległy kapitał - 8 902,24 zł, odsetki umowne – 401,62 zł, odsetki karne – 2756,31 zł, koszty windykacji – 75 zł). Przesądowym wezwaniem do zapłaty (...) S.A. we W. wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 13 202,89, na którą składała się kwota kapitału 8902,24 zł i 4300,65 zł tytułem kosztów windykacji. Wobec braku pozytywnej reakcji powód w dniu 30 kwietnia 2010 roku złożył do Sądu Rejonowego w Lublinie pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym o zapłatę kwoty 11 957,17 zł z ustawowymi odsetkami od 30 kwietnia 2010 roku. Nakazem z 27 maja 2010 roku powództwo uwzględniono. Po przywróceniu pozwanemu (postanowieniem z 17 lutego 2015 roku) terminu do złożenia sprzeciwu od tego nakazu sprawa trafiła do Sądu Rejonowego we Włocławku, który 6 listopada 2015 roku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W świetle tych ustaleń Sąd I instancji uznał - z przyczyn bliżej wyjaśnionych w uzasadnieniu wyroku – że zaistniały podstawy do wznowienia postępowania z uwagi na pozbawienie skarżącego możliwości działania w sprawie (art. 401 pkt 2 kpc). Rozpoznając ponownie sprawę doszedł do wniosku, że powództwo było zasadne. Skoro pożyczka miała być spłacona do 9 listopada 2009 roku, to roszczenie najpóźniej z tym dniem stało się wymagalne. Tym samym 3 – letni termin przedawnienia upłynąłby z dniem 9 listopada 2012 roku, ale został on przerwany poprzez wytoczenie powództwa w dniu 30 kwietnia 2010 roku (art. 123 § 1 pkt 1 kc). Nie podzielił również zarzutu całkowitego wykonania zobowiązania przez pozwanego i sposobu wyliczenia dochodzonej należności.

O kosztach procesu Sąd meriti orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc, a o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu w myśl § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1801).

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym (poprzez przyjęcie daty wymagalności roszczeń na dzień 9 listopada 2009 roku w sytuacji, gdy wobec braku dokonania wypowiedzenia umowy każda rata stawała się wymagalna z upływem terminu jej płatności), naruszenie prawa procesowego (art. 232 kpc poprzez przyjęcie za udowodnione głosłownych twierdzeń powoda i art. 233 § 1 kpc wskutek wadliwej oceny materiału dowodowego w kwestii zasadności i wysokości kwoty dochodzonej pozwem) oraz obrazę prawa materialnego (art. 354 § 1 kc i art. 471 kc oraz art. 6 kc wskutek uznania, że zostało udowodnione niewykonanie zobowiązania przez pozwanego mimo braku ku temu podstaw jak również wykazany został sposób naliczenia odsetek i dodatkowych należności, co budzi wątpliwości oraz art. 117 § 2 kc w

zw. z art. 118 kc poprzez przyjęcie, że dochodzone roszczenie nie uległo przedawnieniu, choć każda rata – przy braku wypowiedzenia umowy – stawała się wymagalna z upływem terminu płatności). Powołując się na powyższe apelujący wniósł o zmianę kwestionowanego wyroku przy zasądzeniu kosztów procesu za obie instancje względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako pozbawiona jakichkolwiek uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu.

Sąd I instancji dokonał prawidłowych i w pełni przydatnych do rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych, które Sąd odwoławczy przyjął jako własne czyniąc je podstawą orzekania w postępowaniu apelacyjnym. Uzupełniając Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W § 1 ust.5 umowy dnia 9 listopada 2006 roku strony określiły oprocentowanie nominalne pożyczki w stałej wysokości 16 % w stosunku rocznym. Nie mogło ono przekraczać stopy odsetek maksymalnych, wynoszących czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. Odsetki miały być naliczane od rzeczywistego zadłużenia pozostającego do spłaty. Z kolei w przypadku niespłacenia w terminie rat pożyczki odsetki od zadłużenia przedterminowego odpowiadały czterokrotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP i wynosiły w chwili zawarcia umowy 22% w stosunku rocznym (§ 2 ust. 9). W przypadku niewykonania przez pożyczkobiorcę zobowiązań wynikających z umowy obciążał go obowiązek zapłaty min. opłaty za wysyłanie monitów i windykacyjne wizyty terenowe (§ 2 ust. 10).

(Dowód: umowa pożyczki z 9.11.2006 roku, k. 45 – 47 akt Sądu Rejonowego we Włocławku C 1422/15).

S. C. spłacił w terminie raty pożyczki za okres od 8 grudnia 2006 roku do 6 kwietnia 2007 roku. Ogółem do sierpnia 2007 roku wpłacił na rzecz pożyczkodawcy kwotę 2037,20 zł tytułem kapitału.

(Dowód: zestawienie wpłat, k. 52, w/w akt).

Dokonując tych dodatkowych ustaleń Sąd II instancji oparł się na umowie z dnia 9 listopada 2006 roku oraz na dokumencie w postaci zestawienia wpłat z 16 czerwca 2015 roku, których wartość dowodowa nie budzi wątpliwości.

Przechodząc do oceny zasadności podniesionych w apelacji zarzutów trzeba przede wszystkim zwrócić uwagę, że miały one zarówno charakter procesowy jak i materialnoprawny. W pierwszej kolejności należy więc odnieść się do tych pierwszych, gdy tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny daje możliwość oceny poprawności zastosowania prawa materialnego.

Za całkowicie chybiony – i wręcz nie do końca zrozumiały – należało uznać zarzut naruszenia przepisu art. 232 kpc. Zawiera on zasadniczo opis obowiązków (ciężarów) procesowych stron (wskazując, że mają one obowiązek przedstawienia dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Jest więc on adresowany do stron procesu i z tej przyczyny (co do zasady) Sąd nie może naruszyć tej normy. Zdanie ostatnie tego przepisu zawiera natomiast kompetencję Sądu do dopuszczenia dowodu z urzędu. Przepis ten będzie więc naruszony wówczas, gdy Sąd – mimo istnienia takiego obowiązku – z kompetencji tej nie skorzysta albo też dopuści – mimo braku podstaw – dowód z urzędu. Z apelacji nie wynika, by skarżący zarzucał, by do takiej sytuacji doszło. Zatem zarzut naruszenia art. 232 kpc nie znajduje żadnego uzasadnienia w świetle wywodów apelacji.

Identyfikacja należało ocenić zarzut sprzeczności ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Jego konstrukcja musi budzić ogromne zdziwienie. Pomijając już bowiem nawet to, że sprzeczność taka nigdy nie jest błędem samym w sobie, ale zawsze jest wynikiem naruszenia przez Sąd jakiegoś innego przepisu normującego postępowanie dowodowe (najczęściej art. 233 § 1 kpc) i następstwem pierwotnie dokonanej oceny dowodów (w związku z czym musi dla swojej skuteczności być powołany ze wskazaniem naruszonego przepisu) to w tym konkretnym przypadku miałyby one polegać na niewłaściwym przyjęciu, że roszczenie stało się wymagalne z nadejściem terminu zapłaty ostatniej raty,

a nie osobno dla każdej raty. Jest to więc kwestia wykładni odpowiednich przepisów prawa materialnego, a nie wskazywanej sprzeczności, co należy postrzegać w kategoriach jakiegoś nieporozumienia prawnego.

Nie potwierdził się także zarzut obrazy przepisu art. 233 § 1 kpc, który trzeba omówić z zarzutem naruszenia art. 6 kc (który to przepis skarżący połączył z niezrozumiałych przyczyn – skoro powód dochodził wykonania zobowiązania, a nie odszkodowania - art. 471 kc i to jeszcze w powiązaniu z art. 354 kc mówiącym o kryteriach określających sposób wykonania zobowiązania). Przepis art. 6 kc reguluje rozkład ciężaru dowodu wskazując obowiązki stron w zakresie dowodzenia. Może on być naruszony tylko wówczas, gdy Sąd sprzecznie z tą regułą obciąży strony materialnoprawnymi skutkami nieudowodnienia faktu, którego nie miała ona obowiązku wykazywać (nie spoczywał na niej ciężar dowodu). Inaczej mówiąc zarzut obrazy art. 6 kc będzie skuteczny jedynie wówczas, gdy Sąd błędnie zastosuje sankcję niewykazania danego faktu. Sąd I instancji – wbrew sugestiom apelującego - w pełni zasadnie uznał, że w sprawach o zapłatę

w związku z niewykonaniem obowiązku zwrotu pożyczki (gdzie podstawę prawną dochodzonego roszczenia jest przepis art. 353 § 1 kc w zw. z art. 720 § 1 kc) to na pożyczkobiorcy spoczywa obowiązek udowodnienia, że spełnił należne wierzycielowi świadczenie, gdyż to dłużnika obciąża ten dowód (np. wyrok Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2007 roku II PK 95/07 nie publ., LEX nr 465927, uzasadnienia wyroków Sądów Apelacyjnych: w Warszawie z 24 lutego 2015 roku I ACa 1276/14 nie publ., LEX nr 1755238 i w Białymstoku z 9 września 2013 roku I ACa 259/13 nie publ., LEX nr 1372242).

Naruszenia przepisu art. 233 kpc pozwany dopatrywał się

w „błędnej ocenie materiału dowodowego w kwestii zasadności i wysokości kwoty dochodzonej pozwem”. Jednak wbrew jego twierdzeniom Sąd meriti – co zresztą było bezsporne – słusznie uznał, że strony łączył określony stosunek zobowiązaniowy (umowa pożyczki) i trafnie przyjął, że w sytuacji, gdy pożyczkobiorca w żaden sposób nie udowodnił dokonanych spłat to w pełni miarodajny w tej kwestii był dokument w postaci zestawienia wpłat

z 16 czerwca 2015 roku. Natomiast w odpowiedzi na sprzeciw (k. 51 – 51 v akt Sądu Rejonowego we Włocławku I C 1422/15) zostało szczegółowo przedstawione wyliczenie dochodzonej sumy, które Sąd a quo – uwzględniając roszczenie w całości – w pełnej rozciągłości podzielił. Zasadzenie jednak takiej,

a nie innej kwoty jest już jednak zastosowaniem stosownego przepisu prawa materialnego. Apelujący nie przedstawił żadnych – poza jakimiś ogólnymi wątpliwościami - argumentów podważających stanowisko Sądu meriti.

Niewątpliwie na czoło zarzutów apelacyjnych wysuwa się zarzut nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia, gdyż skuteczne jego podniesienie jest wystarczające do oddalenia powództwa bez potrzeby ustalenia, czy zachodzą inne przesłanki materialnoprawne uzasadniające jego uwzględnienie (np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 15 lutego 2006 roku III CZP 84/05 OSNC 2006/7-8/114, uzasadnienia wyroków tego Sądu

z 11 sierpnia 2010 roku I CSK 653/09 nie publ., LEX nr 741022 i z 17 listopada 2010 roku I CSK 757/10 nie publ., LEX nr 688661). Kwestia, jak należy liczyć 3 - letni okres przedawnienia (roszczenie podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą przedawnia się właśnie w takim terminie – art. 118 kc) roszczeń

z tytułu pożyczki czy kredytu, gdy została przewidziana ratalna spłata zadłużenia wywołuje w orzecznictwie bardzo poważne kontrowersje. Według jednego zapatrywania (wyrok Sądu Najwyższego z 2 października 1998 roku III CKN 578/98 nie publ., LEX nr 1214910, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 10 października 2003 roku II CK 113/02 OSP 2004/11/141, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 11 lipca 2012 roku I ACa 671/12 nie publ., LEX nr 1254561, uzasadnienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 marca 2012 roku I ACa 97/12 nie publ., LEX nr 1130079, wyroki Sądów Okręgowych:

w Świdnicy z 19 września 2012 roku II Ca 573/13 nie publ., LEX nr 1854516,
w Gliwicach z 18 czerwca 2015 roku III Ca 540/15 nie publ., LEX nr 1830824
i z Bielsku – Białej z 5 listopada 2015 roku II Ca 587/15 nie publ., LEX
nr 1952302) termin przedawnienia zaczyna biec dopiero od końcowej daty spłaty zadłużenia (od dnia płatności ostatniej raty). Zgodnie natomiast z drugim poglądem (przykładowo wyroki Sądów Apelacyjnych: w Białymstoku z 17 stycznia 2018 roku I ACa 705/17 nie publ., LEX nr 2449726, w Gdańsku z 8 marca 2018 roku, V Aga 43/18 nie publ., LEX nr 2528684, w Krakowie z 15 marca 2017 roku I ACa 1441/16 nie publ., LEX nr 2300299, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 15 grudnia 2017 roku i ACa 458/17 nie publ., LEX nr 2432004, wyrok Sądów Okręgowych: w Łodzi z 15 września 2016 roku III Ca 890/16, nie publ., LEX nr 2150546 i w Nowym Sączu z 29 kwietnia 2015 roku III Ca 191/15 nie publ., LEX Nr 1835570) okres przedawnienia biegnie oddzielnie w stosunku do każdej rat i przedawnienie następuje po upływie 3 lat od daty ich płatności.

Sąd Rejonowy we Włocławku – bliżej tego nie uzasadniając – stanął na tym pierwszym stanowisku. W realiach rozpatrywanej sprawy zbędne jest jednak opowiedzenie się za którymś z tych możliwości. Najwyraźniej bowiem umknęło uwagi pozwanego, że powód dochodził niezapłaconych rat począwszy od września 2007 roku, gdyż poprzednie były uregulowane w terminie. Nawet więc gdyby przyjąć prezentowaną przez niego koncepcję, to wobec wniesienia pozwu w dniu 30 kwietnia 2010 roku (która to czynność przerywa bieg terminu przedawnienia – art. 123 § 1 pkt 1 kc) do przedawnienia należności niewątpliwie nie doszło.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy we Włocławku na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację.

O kosztach procesu za drugą rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 kpc. Pozwany przegrał sprawę w instancji odwoławczej w całości, w związku z czym powodowi należał się zwrot wszystkich poniesionych kosztów sprowadzających się do wynagrodzenia reprezentującego go pełnomocnika w osobie radcy prawnego (1800 zł - § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych – tekst jedn. : Dz. U. 2018.265). Zwolnienie przy tym od kosztów sądowych nie zwalnia od zwrotu kosztów procesu należnych stronie przeciwnej (art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – tekst jedn.: Dz. U. 2018.300)

Na podstawie art. 113 ust. 1 w/w ustawy w zw. z art. 98 § 1 kpc, wobec oddalenia apelacji pozwanego, który był w całości zwolniony od kosztów sądowych kosztami tymi obciążono Skarb Państwa.

W oparciu o przepis art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku „Prawo o adwokaturze” (tekst jedn.: Dz. U. 2018.1184) mając na względzie treść § 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 5 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016.1714 ze zm.) przyznano od Skarbu Państwa na rzecz reprezentującego pozwanego adwokata kwotę 1200 zł powiększoną o podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej S. C. w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Barbara Baranowska SSO Mariusz Nazdrowicz SSO Lucyna Samolińska